

จากการสำรวจชันโรงในภาคใต้ของประเทศไทย เริ่มโครงการในปี 2547- 2549 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 2 ปี เดินทางเข้าไปสำรวจ ได้ทั้งสิ้น 11 จังหวัดเท่านั้น ส่วนจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส นั้นไม่สามารถเดินทางเข้าไปสำรวจได้ เนื่องจาก ทั้งสามจังหวัดดังกล่าวเป็นดินแดนที่ ไม่มีความปลอดภัย อันเนื่องมาจากมีเหตุการณ์อันไม่สงบในจังหวัดดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง การสำรวจในครั้งนี้พบชันโรงทั้งหมด 22 สปีชีส์ (species) จากที่มีรายงานสำรวจและจำแนกชนิดไว้โดย Schwarz, 1939 และปรับปรุงแก้ไขโดย Sakagami, 1990 ทำให้มีจำนวนสปีชีส์เพิ่มขึ้นมา จากการสำรวจในครั้งนี้ไม่พบสปีชีส์ใหม่แต่อย่างใด แต่พบชันโรง *Lisotrigona cacciae* (Nurse) ที่น้ำตกโตนเพชร ต.ราชกรูด จังหวัดระนอง และไม่เคยมีรายงานมาก่อนว่าพบในประเทศไทย ชันโรงชนิดแพร่กระจายพันธุ์อยู่ในประเทศเวียดนาม ชันโรงใต้ดิน *T. collina* Smith *T. terminata* Smith เป็นชันโรงที่สามารถพบได้ทั่วทุกภาคของประเทศไทย นอกเหนือจากชันโรงบ้านคือ *T. pagdeni* Schwarz เมื่อเปรียบเทียบความหลากหลายชนิดโดยอาศัยสูตรดัชนีความหลากหลายของ Shannon and Weiner คือ $H' = -\sum P_i \ln P_i$ เปรียบเทียบความหลากหลายของชันโรงที่จับได้สูงสุดคือ ที่น้ำตกโตนเพชร จ.ระนอง กับอุทยานแห่งชาติเขาสก จ.สุราษฎร์ธานี พบว่า สถานที่ทั้งสองแห่งนับว่ามีความหลากหลายของชันโรงสูงกว่าจังหวัดอื่นๆ ทำการสำรวจ และจากการศึกษาชีววิทยาการเจริญเติบโตของชันโรงที่มีขนาดเล็กที่สุดคือ *Lisotrigona furva* Engel พบว่าการพัฒนาของชันโรงชนิดนี้ มีระยะการเจริญเติบโตเท่ากับพวกผึ้งจิ๋ว หรือชันโรงบ้าน ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างอุณหภูมิภายในรังและความชื้นสัมพัทธ์ภายนอกครั้งกับการบินออกจากรังของชันโรงชนิดนี้มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในทางตรงกันข้าม กล่าวคือ สภาพอากาศที่มีความชื้นมากชันโรงบินออกน้อย ส่วนความสัมพันธ์ของอุณหภูมิกับการบินออกจากรังพบว่าไม่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กันเท่าไรนัก หมายความว่าการบินออกจากรัง ไม่ขึ้นกับอุณหภูมิ

Survey studies of stinglessbees in Southern provinces of Thailand for two years from 2004-2005. There were only 11 provinces could be studied. The rest of provinces namely Yala, Narathiwat and Pattani province have not been tripped to collected, due to insurgence problems. The 22 species of collected stinglessbees have been identified by using Shwarz 1939's key and Sakagami 1990 for additional data. There was no new species has been found, but newly recorded of *Lasiotrigona cacciae* (Nurse) normally distribute in Vietname, *L. cacciae* was found in Tonepetch waterfall, Ratchakrut district, Ranong province. The most common species of sitnglessbee were *Trigona collina* Smith and *T. terminata* Smith found every Southern provinces as well as *T. pagdeni* Schwarz. The species diversity index of stinglessbees using Shannon and Weiver's formula of $H' = -\sum P_i \ln P_i$ for comparison among the localities. It was found that Tone peth waterfall , Ratchakurt dist. Ranong province and Khoasok National Park were more diverse than the other. The biological development of *L.furva* Eagel has been studied and found that the duration of growth stages was equally developed as long as *T. paddeni* . The relation coefficient between outside hive temperature and relative humidity were minus that means the number of bee flied out of the nest was not related to temperate and when RH was high, the number of bee flied was reduced.